

Szerkesztőség:

I-ik kerület 460. házszám
 hová a - ap szellemi részét
 illető közlemények kül-
 dendők.

Kéziratok vissza nem
 adatnak.

ABONY

Kiadóhivatal

SZERDAHELYI JÁNOS
 könyvnyomdája, hová az
 előfizetési pénzek, a hírde-
 tések és ezeknek díjai, vz
 amint a felszólamiasok ki-
 dendők

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva és vidékre küldve egész
 évre 8 korona, fél évre 4 korona, negyed évre
 2 korona. Egyes szám ára 16 fillér

Felelős szerkesztő:
 TEMESKÖZY GERZSON.

Főmunkatársak:
 VEVERÁN ISTVÁN. VÉLI MIKSA.
 Kiadótulajdonos: SZERDAHELYI JÁNOS.

Hirdetmények,

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a kiadó
 hivatalhoz küldendők. Nyilttér scra 1 korona.

Magyar ipar és technika.

Irta: K. Jónás Ödön a műegyetem rektora.

Mióta a gazdasági függetlenség nem egyes pártok jelszava többé, hanem törvényben biztosított iránya a fejlődésnek, ezt sokan egyértelműnek veszik azzal, hogy Magyarország minden előkészület nélkül mihamarább iparos állammá alakul át. A kinek közvetlen tapasztalatokon alapuló ismeretei vannak arról, hogy a fejlődésben levő magyar ipar a világverseny minő tényezőivel lesz kénytelen megküzdeni, az első sorban nem arra gondol, hogy itt az aratásnak gazdag tere fog nyilni, hanem a vetésre függeszti szemét és annak megérlelését igyekszik biztosítani.

Az ipari termeléshez első sorban megfelelő munkaerő kell. Nem elég a kínálkozó tőke és vállalkozási kedv, ha az iparral foglalkozóknak nincs meg a kellő szakképzettsége, intelligenciája, műveltsége, tekintélye és tisztellete. Mert hiába sopánkodunk iparunk lassu fejlődésén, ha a tanonc felvétel nincs képesítéshez kötve és ha a felszabadult iparos nagy része alig tud írni, olvasni: hiába sopánkodunk, ha az ipari foglalkozást lenezzük és incselkedő uri gyermekeinket büntetéskepen az iparos pályával ijeszítjük; hiába sopánkodunk, ha még az iparos szülő is tehetségesebb gyermekét nem az iparra, hanem hivatali pályára tereli; és hiába sopánkodunk, ha egy kivételképpen iparral foglalkozó főúrral,

azonnal „ipargróf“ vagy „cognac gróf“ epithetionokkal csufuságra járunk.

Ha a külföldihez hasonló képzett és intelligens magyar iparos osztályt akarunk teremteni, előbb társadalmi felfogásunkon kell változtatnunk.

És változtatnunk kell úgy az alsóbb mint a felsőbb rétegekben, a mennyiben az iparosság tudományos képzettségű vezetője a mérnök, és ma még ez a hivatás is kizárólag kenyérkereső gyakorlati foglalkozásnak tekintik, mely csak azoknak való, a kiket a megélhetés kényszere terel ebbe az irányba. És ehhez képest kialakult egy felfogás, mely például a jogi tudományok művelését még mindig előkelőbb, uribb életcélnek tekinti, s ez a felfogás szülte aztán a művelődésnek azt az egyoldalúságát, a mely „akadályozza a magyar társadalom teljes kiforrását.“

De akadályozza ez a felfogás, a nemzeti vagyon értékének azt a rohamos emelkedését is, a melynek, hogy messzebb ne menjünk, a szomszéd Ausztriában tanui vagyunk. A meddig nagybirtokosaink meg nem győződnek róla, hogy mezőgazdasági iparágakat csak azok létesíthetnek, a kik értnek is hozzá és e szakértelem megszerzése végett fiaikat a műegyetemre küldeni el nem kezdik, addig Magyarország nem szűnik meg östermelő állam lenni és földjének kincseit soh sem fogja saját javára kiaknázni tudni

Ezt a társadalmi reformot, melyre ne-

künk oly nagy szükségünk van, kellene szomszédainktól mielőbb eltanulni.

Semmit sem üdvözlőnk melegebben, mint ha mielőbb megindulna az átalakulásnak e szükséges folyamata, s nemzetünk ifjúságának még nagyobb percentje kerülne a technikai pályákra.

Rá is mutatunk arra a társadalmi rétegre, melynek képviselőket a műegyetemen annál nagyobb örömmel látnók, mert ez a réteg a mérnöki pályának — hogy úgy mondjuk nagyobb társadalmi népszerűséget szerezne, a nélkül azonban, hogy a kenyér keresetre utalt ifjúságnak, a már ma is tulterhelt mérnöki pályán való előhaladását akadályozná. Közgazdasági szempontból oly fontos dolognak tartjuk a nagy földbirtok és vagyon képviselőinek a jogi pályáról a technikai pályára való terelesét, hogy ha csak egy második műegyetem felállítása útján volna is elérhető, még ezt az áldozatot sem tartanók nagynak, szemben az általa elérhető anyagi és erkölcsi haszonnal.

A jelen viszonyok között azonban egy második új műegyetem tulproductióra vezetne: ezért a gazdasági függetlenség közelgő korszaka, csak arra készített minket, hogy a műszaki pályákra lépő fiatalok tudományos készütségét jobban mélyítsük és gyakorlati kiképzését magasabb fokra emeljük.

A világversenyben való részvételünkre úgy kell előkészülnünk, hogy mérnökeink kiképzését úgy intensiv mint extensiv irányban tökéletesítsük. E tekintetben nem fő-

TÁROZSA.

Kiábrándulás.

Remek nyári este,
 Csöndesség — félhomály . . .
 Óh imádlak téged!
 Teli hold, csillagok,
 Árnyat vető zöld lomb
 Tetézik szépséged.
 Az emberi bűnnek,
 A rossz akaratnak
 Itten nyoma sincsen.
 Éji bogár csendes
 Zúmmogése is zaj,
 Ez ünnepi csendben.
 Mesés nyári este
 Tőled megigézve
 Szemem elmereng . . .
 Amott a távolban
 Setét lombok között
 Fényesség dereng.
 Alig egy tenyérnyi,
 De oly kápráztató;
 Talán, hogy égi fény . . .
 Csábít, vonz magához —
 Szinte önkéntelen
 Tétován megyek én . . .
 Kerítéshez érek.
 Kívül már az utca
 És gyérül a faág.
 Szeliden világit,

— Mindenhol egyformán —

A kedves holdvilág.

Mi volt mely idecsalt?

— Egy villanyos lámpa —

Az én varázs fényem! . . .

Gunyos oktatással

Egy alakot mutat

Az oszlop tövében.

Eltorzult vonással

Hever részeg ember.

Undort keltő látvány!

Fel-feltápáskodva

Méltó haragjában

Nagyokat kiáltván.

Csillagos nyári éj

— Ideálon vesztve —

Szánva nézlek végig.

Hogy eszményit lássunk

Fel kell hát szállani

Egészen az égig . . . ?

Mert, bár lássék szépnek,

Ameddig „az ember“

Hatásköre terjed;

A szeplőtlen tisztát,

Az eszményi szépet

Sehol föl nem lelhedd.

K. L.

AHOL A VENDÉGEK TÁLLALNAK.

Az „Abony“ eredeti tárcaja.

— Irta: Vadász (Veverán) Lajos. —

(Folytatás és vége.)

A cselédek, hogy mennyire fontos szerepet töltenek be, önöknek ezt nem kell külön hangsú-

lyoznom. Az egyes háztartásoknak valóságos Achilles sarkai ők, mert majdnem tőlök függ a családok kényelme, békéje és nyugalma.

Nálunk ez az ügy is, mint sok más egyéb, végtelen gyenge lábón áll. Valóságos önkényuralommal állunk szemben ezen a téren. Örökös panaszt hall az ember lépten-nyomon a gazda és cseléd részéről. Amaz a cselédség renyhességéről, arroganciájáról, telhetetlenségéről, hütlenségéről, halátlanságáról, megbízhatatlanságáról, erkölcstelenségéről stb. panaszok k. Emez a gazda baszkodásáról, semmibebevételéről, tulértelteséről, koplattásáról, szabadságkorlátozásáról stb. kesereg. Ismerem a közös bajok forrását, azért mindjárt rá is mutatok arra. A legnagyobb mértékben hibás maga a cselédtartó társadalom és csak kisebb mértékben a cseléd. Azatan nagy hiba, hogy nincsenek cselédképző intézeteink. Külön-külön megfogom indokolni álláspontomat.

Pár évtizeddel ezelőtt cselédmizériáról nem igen lehetett hallani. Nem pedig azért, mert akkor a cselédet nem páriának tekintették, hanem ugyszólván a család kiegészítő részének. Szeretetteljes bánásmód, a cseléd jövője iránti meleg érdeklődés jellemzi ezt akort. Ebben az időben a gazda és a gazdasszony időt szakított magának cselédje karakterét, erkölcsét, izlését növelni, bajában, örömében osztozkodni. Kik és hol törődnek ma ezekkel a fontos dolgokkal? Remek példákat találhatunk a letűnt kor történelmében a cselédek érdekében hozott áldozatkészségről és azok megbecsüléséről.

A jelen korban mindezekkel szemben éppes, az ellenkezőkről győződtem meg. Egészen világon

gunk kitérhetni a mélyreható reformok elől, miért is előre meg kell barátkoznunk azzal a gondolattal, hogy kimerítőbben kell tanítanunk és többfelét, még ha a tamszékek és czzel kapcsolatban az évfolyamok és szakosztályok számának szaporítását kellene is indítványoznunk.

Szóval műszaki téren sokkal inkább a komoly törekvés és a megfeszített munkálkodás, mint a könnyű boldogulás korszaka előtt állunk és ezért soha sem volt idősebb a figyelmeztetés hazánk ifjúságához, hogy benső hivatás, és a tanuláshoz nagyon erős akarata nélkül a műszaki pályákra ne lépjen.

A politikai élet szerencsés fordulata — úgy látszik — megvalósulásra vezet a magyar műszaki karnak egy régi vágyát, egy majdnem évtizedes óhaját.

A múlt esztendőben, a mikor a mérnöki cím és műszaki gyakorlat-jog sürgős szabályozásának szükségét hangoztattam, annak a meggyőződésnek adtam volt kifejezést, hogy:

„Nem kélek, hogyha a politikai viharok elűlnék s nemzetünk az annyira kívánatos békés fejlődés útjára tér, kormányunk — e régen heverő javaslatot sürgősen elveszi és műszaki karunknak ezt az életkérdését, a kvalifikált mérnökök érdekeinek megfelelőleg rendezi.”

Örömmel konstatalhatom, hogy e feltevésben nem csalódtam. Végre akad Magyarországon egy aktív politikus, a ki a műszaki karnak ezt a nagy publikum által eddig nem eléggé méltányolt kívánságát elég fontosnak tartotta arra, hogy a többi országos nagy dolgok között e kérdésről politikai programbeszédében megemlékezék s azt, mint a legközelebbi jövő egyik fontos teendőjét tüntesse elő. E férfiu Szevényi József kereskedelemügyi államtitkár volt, a kinek nevét ezért a magyar műszaki kar krónikása mindenha hálás elismeréssel fogja hirdetni.

És hála Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter céltudatos, lelkes működésének, a Magyar Mérnöki és Építész-Egyletnek 1900. évben e tárgyban kidolgozott törvényjavaslata, ez idő szerint már az u-

gyancsak általa megalkotott országos középítési tanácselőtt van e részletek megállapítása czéjából, miután egy e tárgyban tartott szaktanácskozmány a törvénytervezetben lefektetett elveket a törvény megalkotására alapul elfogadta.

Ugyancsak tavaly hangoztattam annak szükségét is, hogy a vasúti forgalmi szolgáltatásban nagyobb tér nyitassék a műszaki kar előtt.

A kereskedelmi miniszter ugyanis elismerte e kérésnek teljes jogosultságát és közérdekű voltát, kilátásba helyezte, hogy már a legközelebbi jövőben megteszi az ez irányban szükséges intézkedéseket.

Kéréseink, kívánságaink olyan jóindulatu fogadtatásban részesülnek a kereskedelmi kormány ez idő szerinti vezetői előtt, s az ő nagy munkabírásuk és gyors elhatározásuk már ilyen rövid idő alatt is annyi évek óta vajudó kívánságunkat vitte dülőre, vagy legalább is indította útjára, hogy soha nem pótolható mulasztást követnének el, ha meg nem ismételném az ő tetters kormányzásuk alatt ezt a már sokszor — eddig fájdalom, azonban mindig hiába — hangoztatott sérelmet, hogy az állami hivatalokban, ministeriumokban s általában az egész állami adminisztráció terén a műszaki kar nálunk még ma sem foglalja el azt a positiót, amelyet a nyugoti államokban már régen elfoglaltak s a melyre készülsége predestinálja.

Sőt, hogy egész őszinte legyek, a legutóbbi időben még némi visszaesés tapasztalható e téren. Nem tudom, mosolyogjak, vagy megbotránkozzam e a fölött, hogy például a magyar vasutaknak, ezeknek a specialisan műszaki üzemeknek legfőbb vezetését, irányítását, nem a szolgálatban jártas mérnökök, hanem a vasúti szolgálattól távol álló adminisztratív tisztviselők intézik?

Felsorolhatnék még sok példát az állami adminisztráció szövevényes mezejéről, de azt hiszem ez felesleges, mert meg vagyok győződve, hogy kereskedelmi kormányunk ez idő szerinti szakértő intézői meg fogják szüntetni — a köznek, az országnak legnagyobb hasznára — ezt a régi anomáliát is.

hogy a cselédség, mely emberi méltóságában annyira meg van alázva, úgy, hogy a legtöbb helyen közönséges baromi szerep betöltésére van kényszerítve, — végtelenül elkeseredve húzza az igát, egyik hónapban itt, a másikban ott. Fokozza e szerencsétlenséget még az is, hogy az igények kölesönösen igen megnövekedtek. A gazda sokat, nagyon sokat vár cselédjétől és viszont. Amaz a túl magas berősszeggel szemben, arányba igyekszik állítani az elvégzendő munkát, emez kevesebb munkát hajlandó végezni nagy bérért.

Ami a cselédség kvalitását illeti, arról bizony legjobb nem is beszélni. Mindenki cseléd lehet nálunk, aki másra nem alkalmas. Vannak ugyan kivételes esetek is és ezek a kivételek a nagyon szegény sorsban tengődők és árvák. Foglalkozására való képesítést az is, ez is csak az újából szopta. Valamelyes kort elérvén, beállítanak szolgálatba. Ha véletlenül rendszerető gazdához kerülnek, nos akkor a jóra hajlandóbb lesz is valami. Egyébként nemcsak tudatlan marad, de sőt átka annak a hazának, amelybe helyváltoztatás esetén kerül.

Francziaországban, Svájcban és Veimárban százakra, ezrekre megy a cselédképző intézetek száma, amelyekben alapos kiképzést nyújtanak nőnek, férfinak egyaránt. A kellőképp kioktatott cseléd elhelyezéséről is gondoskodnak, sőt figyelemmel kísérik az intézet az illető egész pályafutását. Fennakadás cseléd dolgában nincs sehol, mert ezekből az intézetekből liferálnak annyit, amennyi csak éppen kell. Boldog országok, vajjon mikor fogunk mi nyomdokaitokon haladni?

De óh egek, a rendezést tulajdonképpen nem is itt kellene kezdenünk. Magunkon kérem, ma-

gunkon. Mert bizony Isten, kisse furcsa dolog lenne, ha cselédeink többet értenének a gazdálkodáshoz, illetve a gazdasszonykodáshoz, mint mi magunk. Pedig többet értenének, mivel a mai és leendő gazdasszonyok és leendő gazdák ugyan nem sokat törődnek a háztartás, szóval a gazdálkodás körébe vágó tudnivalókkal. Nagyon kevés kivétellel találkozom jártamban-keltemben s mondhatom, hogy ez ország népének vagyoni helyzete nagyon szerencsétlen és éppen azért szerencsétlen, mert nem értünk a gazdálkodáshoz. Mindeure pénz és ismét csak pénz kell. És honnan kerüljön elő ez a rengeteg pénz? Csak a jó Isten tudja! A középosztály, mely magában foglalja az iparos, kereskedő és alsóbb rendű hivatalnokai osztályokat, tehát milliókat, ma kész produktumokra támaszkodik. Ments Isten, hogy valamit maga a saját háztartása körében előállítson. Eddig ugyanis parányi portákon virágos és veteményes kertecske díszített s azonfelül sertés az ólban s néhány tyúk volt látható az udvaron. Most még a legnagyobb porták is ugyancsak konganak az ürességtől; nincs azokon se állat, se hasznos növény. Minden a piacról kerül elő, ha ugyan van reálaló. De hát foglalkoznak talán valami hasznot hajtó dologgal is? Hogyne! Törlik a fejüket a legújabb divaton, hogy miként is lehetne könnyűszerrel holmi nagy summa pénzre szert tenni s ha ezeket a delikát témákat megunják, hozzálátnak a czivakodáshoz, hogy kibékülhessenek, azután fészülködnek, öllözködnek, tánczra és zsurokra járnak, mások bajával vesződnek stb. Mag és tartalom nélküli állapot ez. Kitől tanuljon a cseléd rendet, takarékossgát, békés együttélést, egyszerűséget? De hogyan kö-

Tömösközy József.

Igen szép egyszerű, de azért mégis megható ünnepet ül a reform. egyház presbyteriuma. Ugyanis Tömösközy József tanító 51 éves tanítói munkálkodása után nyugalomba vonul e napon. A reform. egyház, a midőn mély tisztelet és hálás köszönettel adózik a fáradhatlan tanító, az egyház tanács munkás jegyzőjének: ugyanekkor megérdemelt pihenéséhez tartós egészséget s az elmúlt idők kedves örömeinek boldog élvezését kívánja.

Nem különben a szeretet szavaival közelednek hozzá kollegái, ismerősei, barátai, tisztelői, hogy mindegyik meleg kézszerítással, baráti kedves érzelmmel és mély tisztelettel adjon kifejezést szeretetének, bizalmának, hálájának és hogy őszinte szívből kívánjanak ezután következő igazán megérdemelt nyugalma élvezésében tartós örömet és boldogságot.

Tömösközy József született Nagy-Körösön, 1838 ban, szülei puritán jellemű, buzgó vallásos egyszerű iparos család volt; testvérek 4-en valának, kik közül az idősebb gazdatiszt lett utána következő nő testvére Körösön ment férjhez, a ket fiatalabbat, József és Sándort a tudományos pályára szánták szülei, mivel az elemi iskolában emienns előmenetelökkel erre mintegy hivatva voltak. Tömösközy József a nagykörösi gymnasiumban VII osztályt végzett, s ekkor mint szülők támogatásig szerető hálás fiú belátta, hogy magasabb kiképzetése szüleinek alig megbírható áldozatába kerülne: az az évben 1853-ban ott megnyílt tanítóképezdebe iratkozott. A képezde elvégzése és a tanítóképesítő vizsgálat letetele után a nagykörösi reform. egyház rögtön megválasztotta tanítójának és itt ugy felsőbbsege, mint a gyűlékezet osztatlan szeretete között 10 évig működött. Már itt fiatal tanító korában élénk érdeklődéssel munkálkodott több társaival a kecskeméti egyházmegyei tanítói egyesület megalapításán. Innen Halasra pályázott nagyobb javadalmu állásra s itt két évig tanítóskodott nagy szorgalommal és nagyobb elismeréssel. 1867-ben pedig az abonyi ev. reform. egyház által a leányok tanítója állomásra pályázván: egyhangulag meg is választott, itt folytatta pályáját mind e mai napig: 39 évig. Abonyban volt leg-hosszabb ideig, itt ismertük meg, mint a képzett, hivatását kitünő eredménnyel betöltött mintatanítót. Hogy milyen nagy sikerrel tanított és hogy a valláserkölcsi nevelésnek is mily ihletett apostola volt: tanúságot tesznek arról a reform. egyház nőtagjai, a kik közül sokan már nagyszülők, szülők és hajadonok, kik mindenkor hálás szeretettel öveztek őt. Belátták a jeles tanító, a finom nevelő képzettségét Abony város urai családai s igyekeztek őt házi tanítóul meghívni gyermekeik tanítására. Így működött ő az Antos, Szánthó, Teszary, Györgyi, Goldschmied stb. családok köreiben s hogy mily szeretett tanító volt, mutatja az, hogy ugy a szülők, mint a hálás tanítványok mindenkor

vetelhetünk tőlök olyasmit, amiből magunk is alapos leczkere szorulnánk. És így még a kioktatott cseléd is elromlik.

Kezdjük tehát magunkon a javítást és javulást minél előbb.

Mivel nem illik szives türelmükkel visszáélnem, még csak pár fontosabb szociális kérdésre óhajtok ramutatni.

Rengeteg panaszt hallottam a perifériákról, hogy akiknek némi hatalom van kezükben, ugyancsak ránehezdednek a gyeugékre. Igaz ugyan, hogy gyáva megérdemli sorsát, amde mikor a szabadság, egyenlőség és testvériség magasztos tanat oly fennen hirdetjük, nagy n is különös, hogy annak gyakorlati érvényesülésére nemcsak hogy semmit sem teszünk, sőt tiporni engedjük. Az ujjara kell koppintani azoknak az apró basáknak, hogy kedvük szakadjon Néroi hajlamuknak. Azután az az Isten adta nép ne legyen más tekintetekben se mostoha gyermek. Ne csak akkor parolázzunk vele, mikor a vótsára szükségünk van; ne csak akkor emeljünk kalapot előtte, mikor vérést s gazdag asztagjat a haza oltárára hordja, hanem legyen vele örömeiben ugy miként bajában — szeretettel s ami fő önzellenül. Higyjék meg nekem uraim, hogy a föld népe napról-napra azért távolodik érzelemben a „nadrágos” osztálytól, mert nem tübbeti indokolatlan arroganciáját, mert tökéletesen meggyőződött, hogy vele törődni n g y e n n e n akarnak. Nagy bajok forrása lehet ez s már is mutatkozik némi jelenségben u. m. a nagyfoku kívándorlásban és a nemzetközi tanok istápolásában . . .

És most berekesztem uraim a tanácskozást.

még most is szíves örömmel emlékeznek róla. 39 éven keresztül volt jegyzője a reform. egyház-tanácsnak s ez idő alatt szigorú pontossággal vezette az egyháztanács üléseinek jegyzőkönyveit, nagy szorgalommal s még nagyobb hivatottsággal végezte az egyház adókiutait, számadásait stb. Vasárnaponként tanította az ismétlői iskolai leányokat. Nagy szorgalmának tanujele továbbá, hogy 1880-ban Czegléden tartott házi-ipar tanfolyamon résztvevén: ebbeli gyakorlottságának igyekezett érvényt szerezni. Az iskolás leányokat nagy türelemmel taníttatta a szalmafüzésre, abban az időben Antos János által szívesen megengedett terebélyes bűzablákról válogatták az ép szálakat és hogy mily kedvelten foglalkoztatta növendékeit, megmutatták az évről vizsgálatokon kiállított, az általuk összevárt szebbnél-szebb kalapokkal. Az alsófokú ipariskolában 10 éven át mint rajztanító működött s az elismerést felsőbbbégétől mindenkor kiérdemelte; de hogy a haladó kor kívánalmainak mind jobban megfelelhessen, részt vett 1891-ben Budapesten tartott rajzpóttanfolyamon. De nemcsak mint tanító szorgalmatoskodott, hanem társadalmunknak is igen tevékeny tagja volt és most is az. Megválasztása után 9 évvel boldogult Vágó Zsigmonddal és társaival megalapítják az önszegélyező-egyletet, melynek kezdettől fogva fáradhatatlan, buzgó igazgatósági tagja volt s jelenleg elnöke. Boldog emlékü nagy irónk Abonyi Lajosnak majdnem minden szépirodalmi és színműveit ő másolta le nyomda alá. A polgári körnek több éven át jegyzője, majd elnöke volt. Hát az uri osztály régi műkedvelői színelőadásain nem szerepelt e ott mindig? Igaz, hogy láthatatlanul, mert ő volt a sugó. Nem akarván a közreműködők arra hivatottságát legkevésbé sem sérteni, de az ő nyilatkozatuk bátorít fel, ha azt mondjuk, hogy az előadások nagyszerű sikerére nagy befolyással volt az ő ügyessége is, mert nemcsak sugott, hanem kézmozdulataival, intégetéseivel igyekezett a fáradhatatlan műkedvelők sikereit előmozdítani: a mit a mindenkor nagyszámú közönség hálás ovációval igyekezett megjutalmazni 1893-ban boldogult Banka László rom. kath. tanítóval együtt megírták Abonyi község és Pestmegye földrajzát, ez által igen megkönnyítették a szülőföld ismertetését. A kecskeméti egyházmegyei tanítói testület választmányának mind e mai napig szorgalmas, munkás tagja.

Családi életét tekintve ha voltak örömei, de bizonyosan sokkalta több fájdalom kísértte ez ideig. Három feleséget vesztett el, mind a hárman súlyos betegség áron váltak meg e földi élettől. A hü apoló, gyöngéd férj mindegyiknél emberi erőt felülhaladó gondos ápolással enyhítette nehéz fájdalmaikat, Istenben vetett erős hitével bátorította őket a nagy és súlyos megpróbáltatás óráiban. A három feleségtől született 11 gyermeke; A legidősebb Temesközny Gerzson helybeli állami anyakönyvvezető s a helyi lap szerkesztője. Egy fia állami tanító, egy iparos; van két hajadon leánya s a legkisebb fia most képezdei

Észrevételeimet úgy látom az intéző úr már bejegyezte. Szíves engedelmeikkel el fogom helyezni az első tábla, talán melléklet gyanánt.

Mind a négy tábla, miként említém, illetékes helyre fog jutni. El vagyok rá készülve, hogy ki nevetnek, amde ha a tábla tartalmát megvizsgálják, reméllem még sem fognak egészen naivnak tartani."

Az országgyűlési értesítő ezen eseményt követő másnap az alábbi érdekes hírrel lepte meg olvasóközönségét:

"Tá l a k a t. H á z a s z t a l á n. Különös meglepetésben volt része a tegnapi országgyűlésnek. A honatyák 4. mondd: négy vaskos tálat találtak a ház asztalán. Képzelmét fölülhalad az a consternatio, melyet ez a kínos fölfedezés keltett. Hogy is ne, hisz ilyen még nem történt, mióta a világ fennáll. Némelyek pokolgépnek, mások búzbombáknak, avagy valami komisz viccnek minősítették a relytélyes tálat. Nem is mert azokhoz senki közelíteni. A rendőrségre telefonáltak végre, mely nagy készültséggel vonult fel aztán a t. Házba. Nagy huzódózás és szepegés közt felnyitották a tálat s im ártatlan írományok kerültek azokból elő, melyeket a honatyák egyszerre szétkapkodtak. Az egész Ház olvasóteremmé alakult át egyszerre s az elnök csak 12 óra felé uyítottatta meg az ülést. Hogy mit tartalmazhattak ezek az írományok, még nem tudhattuk meg, de hogy szó lesz róluk, azt sejteni engedti a lelkes hangulat."

II.-od éves növendék. Életben van tehát hat gyermeke, a többi nagyobb részt serdülő korukban ragadta el a halál angyala a szerető szülők karjai közül. Legérzékenyebben sulytotta a fájdalom midőn 2 éve elhalt szeretett leánya Kássa Józsefné s egy évre ennek férje. Hátramaradt két árvájukat magához vette, s gondos nagyapai szeretettel ápolgatja az igazán árvákat.

Ime ilyen Tömösközy József a fáradhatatlan tanító, a társadalom tevékeny tagja és családjának oszlopa. A ki ilyen kitartó szorgalommal, a családi élet sokszor igen nagy próbái között 51-évig a minden oldalról megnyilatkozott nagy elismerés mellett munkálkodik: azt csak az bírhatja ki, a ki Istennek különös ohajtsa, hogy az az isteni kegyelem, mely őt munkáiban, jó és balsorban támogatta, és fentartotta, ezután is, midőn a megérdemelt nyugalom kedves idejét tölti: árasssa el teljes örömmel és igaz boldogsággal, hogy még számtalan éven át láthatassuk őt testi erejében fiatal mozgékonyágában friss embert közöttünk kitűnő jó egészséggel. „Éljen ő! Isten eltesse őt soká!"

F.

Előfizetési felhívás!

Egy negyed év pergett le az idő mérőjén, mióta e szerény lap támogatására kértük fel olvasóinkat és e város t. közönségét.

Ez idő alatt is, az előtt is igyekeztünk szerény tehetségünkkel megfelelni kötelességeinknek és ama kívánalmaknak, melyeknek teljesítését magunkra vállaltuk és a melyeket a közérdek szolgálata, a közügy előmozdítására reánk ró.

Kötelességünk teljesítésére ezután is hiven, becsületes eszközökkel igyekeztünk munkálkodni, becsületesen és körültekintéssel egy egészséges közszellem megtermelésére törekedni, amihez a t. közönségtől jóakaratot, bizalmat és csupán annyi anyagi támogatást kérünk, hogy ezt az eszközt a közérdek szolgálatában fenntarthatassuk.

Előfizetési ár:

Egy évre	8 korona
Fél „	4 „
Negyed „	2 „

hazafias üdvözléssel:
a szerkesztőség és kiadóhivatal.

MI UJSAG?

K r ó n i k a.

Pesti rigmusok.

Good by! Good by! — kiáltom én most,
S „Good száve the King“ ezt dudolom,
És ezzel tudtam egészen
Az angol tudományomon.
Lordok, missek, ladyk, hocsánat,
Hogy brit szókuncsem ily sovány,
De hisz Magyarhon Angliától
Nagyon, nagyon távol van ám!

Ti vendéggáró nyurga brittek,
Most láthatjátok utatlan,
Hogy Magyarország Angliától
Valóban nagyon messze van.
De míg e távol bennetek csak
Duzzasztja az önézetet.
Ránk, magyarokra ez a távol
Csupán lehangolás lehet.

Mert váltig hasztalan dicsértek
Bennünket agyba-főbe itt,
S hiába tapsoltak minékünk,
Látván e hon szépségeit, —
— Tudjuk, hogy a fényen keresztül
Látjátok jól az árnyakat,

Látjátok szívünk rejtekében,
Hogy fájó könyre köny fakad.

Szülöttéi szép Angliának,
Nagyon jól tudjátok ti rég,
Hogy egy ország üdvéhez ékes
Paloták sora nem elég.
S mi éreztük, ha bus szemekkel
Csodáltuk szép hazátokat,
Hogy csak oly ország boldogulhat,
A mely független és szabad.

F e n ő.

— **Szabadságról vissza.** Gulner Gyula, vármegyénk fő-pánja és Agorasztó Tivadar megyei főjegyző szabadságukról visszatérve átvették hivatalaik vezetését

— **Engesztelés ünnepe.** Folyó hó 29-én, vagyis tegnapi ünnepelték az izraeliták Jom kipur ünnepét, mely ünnep egész napi böjttel van összekötve. Innen van a hosszú nap elnevezése.

— **Egy tanfelügyelő emlékirata.** Nagy gonddal és tanulmányozás alapján szerkesztett, érdekes emlékiratot nyújtott be Eötvös K. Lajos szolnoki kir. tanfelügyelő a közokt. miniszterhez, melyben javaslatot tesz az egész országra szóló iskolai ünnepélyek rendezésére abból az alkalomból, hogy dicső fejedelmünk, Rakóczy Ferencz hamvai hazaszállítatnak és a kassai dóm kápolnájában örök nyugalomra helyeztetnek. Egyetemes ünneplést javasol a magyar állam minden tényezőjére, a nemzet minden tagjára és iskolájára, mint egyetemes volt a fejedelmnek történelmi hivatása, feláldozó küzdelme és feltámadó dicsősége. Illetékes helyen bizonyára figyelembe veszik ezen érdemes munkát.

— **A József kir. herczeg szanatorium** egyesületbe ujjonnan beléptek mint rendes tagok: dr. Márton Lajos Marton Lajosné, Madarász Adorjáné, br. Weigelsperg Edené és Szombathy Jánosné urnők; Stritzl Zsófia urnő pedig a rendkívüli tagok sorából lépett be a rendes tagok közé.

— **Rajtvesszett.** Egy pár magyar nem elégedett meg a must mostani tisztességes árával (24 kor.), tetejébe még meg is vizezte a mustot s így szállította be a kereskedőnek. De nem számított arra az ördögös kis masinára, mely megmutatta a must sűrűségét, illetőleg cukortartalmát s megmutatta azt is, hogy az ég csatornáinak mennyiben volt segítségére a tisztelt termelő. Így aztán a mustot szépen visszautasították — igen helyesen. Mert bizony az ilyen nem egyéb családnál, melylyel nemcsak a kereskedőt kívánta az illető megcsalni, hanem compromittálja vidékünket is és károsítja ez által a többi becsületes termelőket, megnehezítvén kivételünket. Az ilyen embertől nem kell többé venni semmi áron sem és ki kell rekeszteni a tisztességes termelők szövetkezéséből is.

— **Szüreti multság.** Iparos ifjaink mához egy hétre tartják nagyszabású szüreti multságukat az ipartestületben, mely igen érdekesnek ígérkezik. Lesz konfetti és serpentin háború, hegybíró, kisbíró, öreg esősz és bíró lányok, valamint pásztor lányok és legények, mely szerepekben résztvesznek összes iparos ifjaink. A szüreti multságok úgy is kimennek már a divatból, lássuk tehát imitálva ezen szép, régi és eredeti multságot.

— **Egyházkerületi közgyűlés.** A dunamelléki ev. ref. egyházkerület múlt héten tartotta meg Budapesten közgyűlését Baksai Sándor püspök és gróf Dégenfeld Lajos elnöke alatt, mely alkalommal kimondta a közgyűlés, hogy a megüresedett tanácsbírói állásra az egyházmegyék f. év végéig kötelesek szavazataikat az esperességekhez beküldeni. A kápláni és lelkészi vizsákról szóló bizottsági jelentést a közgyűlés tudomásul vette. A tanácskozás tegnap ért véget.

— **Orgyilkosság.** Jaczina György czegeledi tanyai lakos kocsián szerdai éjjel a jászkara-jenői hetivásárra vitte volna anyósát és Nyujtó Jánosné csirkefogókat. Azonban midőn a törtélt útnak nagykörösi határhoz közel eső részén haladtak, egy lövés dördült el, mire Jaczina a mögötte ülő asszonyok ölébe hanyatlott és azonnal meghalt. Az ismeretlen tettes után a nyomozás folyik.

Szerkesztői üzenetek.

F. S. Kevés cselekmény bő lére eresztve, a történetkén kívül eső epizódokkal, azonfelül irás hibákkal spekelve, miknek kijavítására bizony nincs időnk.

PESTI NAPLÓ

UJ KARACSONYI
AJANDÉKA

A Pesti Napló karácsonyi albumainak sorozata a magyar génus javakineséinek gyűjteménye. Irodalmunk és művészetünk hatalmas alkotásait méltó, nemesen díszes formában mutatták be a Pesti Napló előfizetőinek. Valamennyi esemény-számba ment a magyar könyvpiacra. Náluk szebb, előkelőbb, értékesebb díszmunkák nem igen jelentek meg. S a Pesti Napló az ő albumait ajándékolja előfizetőinek.

A Pesti Napló idei ajándéka az 1906. évi karácsonyi albuma meg fog felelni a Pesti Napló díszmunkái hagyományainak. Meg fog felelni nekik abban is, hogy kiállítására fényvetül felül fogja mulni a megelőző évi kiadványokat. Minden kötetje külömb volt az előzőnél, pedig azok az előző kötetek is egytől-egyig remek díszművek voltak. — A Pesti Napló idei ajándékkönyve

R á k ó c z i A l b u m

lesz. Nem tudományos, csak a történelem kutatásaiban gyökerező irodalmi és művészeti díszmunka lesz. Ismertetni fogja a nagy kor hőseit, ünnepnapjait és izgalmas hétköznapjait. Izzó törekvéseit, lobogó indulatait, mélységes hangulatait, diadonszerű és szenvedéseit. Javairók fogják megírni a nagy szabadságharcz eleven krónikáját. És meg fog szólalni ebben a kötetben a kor költészeté és izzó muzsikája. A dalnokot és a tárogatóst is tanúságba idézzük. S a képzőművészetet is. Az egykorit és az újat, hogy képen, rajzban ábrázolja azt a szentséges hőskort.

Nagyszabású festmények, elsőrangú illusztrációk, kiváló mesterek alkotásai díszítik majd e művet. S a műlapokon kívül a sokszorosított művészet egész sor több

színyomású képen

fog remekülni. E díszes tartalomhoz méltó lesz a keret. Bekötését a magyar iparművészet elsőrangú mesterere bizzuk. Hadd feleljen meg a remekmű nemes tartalmának a külső megjelenése is.

Ezt az új páratlan díszű ajándékot megkapja karácsonyra a Pesti Napló állandó előfizetőin kívül

minden új előfizető is

aki mostantól kezdve egy évre megszakítás nélkül a Pesti Napló-ra előfizet, illetve, aki karácsonyig legalább egy felévi díjat befizetett, és egy további felévi előfizetésre magát kötelezi. Az előfizetés fél- és negyedévenként, sőt havonta is eszközölhető s kívánatra külön értesítést küld e módzatokra vonatkozólag.

PESTI NAPLÓ kiadóhivatala, Bpest, Andrássy-út 27.

ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 évre 28 kor., fél évre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy hóra 2 kor. 40 fillér
Mutatványszámot szívesen küldünk.

Sömörbetegek

olyanok is, kik sehol gyógyulást nem találtak, korpást, pörpösítést és heletes bizonyítást. **Teljesen ingyen** Rolle C. ... és

Altona-Bah... (Bécs.)

Első Styriai kötőgépgyár

Fogl J. L. műgépész

Magyarországi képviselő és raktár

Budapest, VI. Teréz-körút 20.

A legújabb **kötőgépek** tömlőzárral, házi és parti célra, részletfizetésre is kapható. Árjegyzék **ingyen és bérmentve.**

Varrógép és kerékpár javítóműhely.

Tanítás ingyen.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 63.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak

Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány cséplőgépek, lóharc-csészlők, tisztító-rosták, konkolyozók, kazáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorveőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, répavágók, kukoriczamorzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes acél-ékek, 2- és 3-vasú ekek és minden egyéb gazdasági gépek.

Nincsen betegség házána,

ha meghozatja a híres

Király-Balzsamot,

a balzsamok királyát, mely minden betegség ellen egyedüli biztos szer; ezen híres balzsam által megakadályozza a főfajást, köszvényt, csúzt, rheumát, fog- és hátfájást, láb-szaggatást, kólikát, gyomor-fájást, szóval minden betegségnek egyedüli biztos orvossága a híres Király-balzsam, tehát szükséges hogy minden háznál készletben legyen. Egy nagy üveg 2 k. 55 f., 3 üveg 6 k. 55 f. bérmentve utánvétellel.

Kapható: **Grósz-Nagy Ferencz** gyógyszerész.

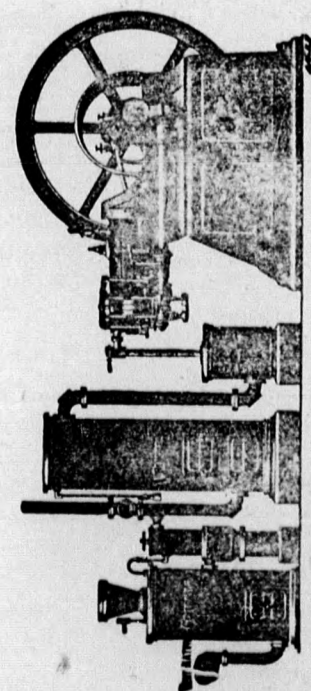
Debreczen kossuth utca. Budapesten: Török József gyógyszerárban Király-utca 12. Ugyancsak ezen szerrel megrendelhető az egész országban elismert **híres hajdusági bajuszpedrő**, melytől a legrovi-vidébb idő alatt a legszebb bajusz nyerhető. 3 doboz 2 korona 15 fillér bérmentve, utánvétellel.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár tavolról sem képes oly olcsón finom és jó hangszert szantani, mint

REMÉNYI MIHÁLY

a magyar királyi zeneakadémia házi hangszerkészítője, azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, czimbalom, harmonium, harmonika, fa- vagy rézfuvó-hangszer, húr, stb.

stb., míg Reményi legújabb ábrákkal ellátott képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Bpestről, Király-utca 58. sz.** Zenekarok teljes felszerelése a legolcsóbb arakon. Külön költségvetés díjtalanul. — Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Zongorák és czimbalomok javítása és hangolása. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón.

Eredeti OSERS és BAUER motorok

BUDAPEST, VI. Podmaniczky-utca 18

Motorgyár és vasöntőde: Bécs. Benzin- és petróleum-motorok és locomobilok, szivó-gáz-motortelepek 2-3 fill. üzemi-költséggel. — Kezvező fizetési feltételek. — Elsőrangú gyártmány. — Költsegetés és árjegyzék ingyen.